

MICHAL SABÓ

NEPOHLCENI TMOU



Michal Sabó

**NEPOHLCENI
TMOU**

Ti, kdo jsou podřízeni, se bouří, aby se stali rovnými.

Ti, kdo jsou rovní, se bouří, aby se stali nadřazenými.

Aristoteles

JARO 1649

Kapitola 1.

Jak zvláštní a magický může být návrat muže do své rodné vlasti. Tolik let. Tolik let už nebyl doma na rodné půdě a necítil tu opojnou vůni toho, čemu se říká domov. Válka skončila skoro před rokem, ale jejich cesta domů byla svízelná a plná nástrah.

Jejich pluk byl rozpuštěn teprve před třemi měsíci a hned poté se vydali na cestu. Z Memmingenu v jižním Německu to byla dlouhá cesta domů, do západních Čech. Svět se změnil a oni se změnili s ním.

Kryštof Ulrich už byl po těch letech v armádě unaven a netoužil po ničem jiném než po tom, jak se začne starat o svůj rodný statek v Jamné u Tachova. Jeho přítel Hans, o tři roky starší veterán mnoha bojů a profesionální žoldák, který neměl kromě toho, co měl na sobě, nic, natož pak domov, přijal jeho nabídku a rozhodl se, že bude pracovat na statku svého přítele. Jejich benjamínek, teprve devatenáctiletý Matěj, který byl naverbován na samém konci války, chtěl s nimi dojít jen do Čech. Tam se chtěl od ostatních rozdělit a vrátit se domů do Písku, kde měl matku a dvě sestry. Muži zocelení válkou. Muži, kteří neznali nic než jen zabíjení, se chtěli vrátit do normálního života.

Válka je všechny poznamenala, stejně tak jako celou Evropu. Svět se změnil a lidé se museli naučit přizpůsobit se. Roky neznali slitování a jediná možnost, jak přežít, bylo zabít protivníka dříve, než on zabil vás.

Pomalou končil březen. Příroda začala znovu propuknout v život a zdálo se, že zima již ztratila veškerou moc. Kryštof se zahleděl kolem sebe. Tolik let! Tolik let už nebyl doma. Do armády ho naverbovali v roce 1631. Pamatoval si to, jako by to bylo včera. Bylo mu dvacet let a život měl před sebou. Chtěl jen klidný život zemědělce, který se stará o své, má ženu, rodinu a celý svět mu může být cizí. Jednoho dne k nim domů ale přišli verbíři a pod výhrůžkami ho násilím odvedli pryč. Pořád měl před očima výraz otce, který prosil vojáky na kolenou, aby jeho syna neodváděli. Žije vůbec ještě? Najde ho doma, jak sedí u kamen a čeká na návrat svého syna? Honilo se mu hlavou příliš mnoho otázek. Nikoho jiného než otce neměl. Matka mu zemřela, když mu bylo třináct let, a bratr zemřel jako novorozenec. Ta prokletá válka mu vzala všechno. Mládí, budoucnost... Získal jen nejistotu z toho, co bude a kam se bude vlastně ubírat jeho život.

„Kde je vůbec Rozvadov?“

Kryštof vypustil myšlenky a podíval se na Hanse, jak se zkoumavě kouká po okolí.

„Vidíš ten nejvyšší kopec? Tak to je Přimda. A nedaleko od ní je Rozvadov.“

Hans se podíval směrem, kam mu ukazoval Kryštof. Rozvadov. To prokleté místo, kde mu v srpnu 1621 zabili otce. Jeho otec byl profesionální žoldák a Hans s ním a svojí matkou putoval po světě pod

praporem císařské armády. Byl sice ještě dítě, ale obraz svého otce, jak leží rozvalený na poli s dírou v břiše, si vybavoval pokaždé, když šel do bitvy, aby věděl, proč vlastně bojuje proti protestantům. Zabili mu otce, a tak se pro něj válka stala osobní záležitostí.

„Rozvadov. Vidíš to, otče? Jsem zpátky a pomstil jsem tě.“

Kryštof se jen pousmál nad zvoláním svého přítele. Znal jeho příběh, stejně tak, jako Hans znal ten jeho. Byl pro něj jako bratr, kterého nikdy nepoznal. Věděl, že pokud ho bude mít v bitvě po svém boku, přežije. Dělili se roky o kořist, snášeli spolu bídu i trápení války a nyní spolu měli dožít na společném statku, aby konečně žili v míru a pokoře k Bohu.

Blížila se noc. Utábořili se na okraji lesa a rozdělali oheň. Několik dní byli jen o zbytcích tvrdého chleba, který jim ještě zbyl. Člověk by řekl, že jakmile skončí válka, tak se vše vrátí do normálu, ale nebylo tomu tak. Lidé se stále nemohli z toho pekla vzpamatovat. Roky se místo o úrodu starali jen o válku, a tak byl mezi lidmi hlad. A zoufalí lidé dělali kvůli kusu chleba i ty nejstrašnější věci.

„Kdy jsem se já jen pořádně najedl. Vzpomínáš, Kryštofe? Kdy jen to bylo?“

„Myslím, že naposledy před měsícem v té krčmě. Jak jen se ta vesnice jmenovala?“

„Kdo si má ty jména pamatovat? Za ty roky jsem poznal tolik vesnic a měst, že kdybych uměl psát a sepsal o tom povídání, tak by to byla celá kniha.“

„No, pokud vím, tak jsi se, Hansi, více než o jídlo staral o tu holku z kuchyně.“

Hans pohlédł na Matěje, který zrovna lámal suché větve a přihazoval je do ohně, a při vzpomínce na tu holku se lehce pousmál.

„Panečku, ta byla. Neměla sice zuby, ale v posteli byla jako ďábel.“

„To přeci víme, Hansi. Jen se pochlub Matějovi, kolik tě také ta chvíle s ní stála.“

„No co. Úplně nový kabátec, který jsem vyhrál v kostkách nad plukovníkovým sluhou. Ale kdepak. Stálo to za to.“

„A proto teď mrzneš v tom starém hadru, který jsi tuhle stáhnul z mrtvoly. To se ti opravdu vyplatilo.“

Hans si prohlédł svůj zelený a potrhaný kabátec. Sice mu v něm byla zima, ale té chvíle s onou dívkou nelitoval. Válka ho naučila jedno. Žij okamžikem, protože nikdy nevíš, jestli zrovna zítřek pro tebe nebude dnem posledním.

Jeho přátelé už spali. Jemu se to pořád nedařilo. Trápily ho myšlenky na mnohé. Jak se asi změnila jeho rodná ves? Slyšel z mnohého vyprávění, že Švédí zle napadali Čechy celou válku. Klidně se mohlo stát, že tam, kde kdysi stálo množství majestátních chalup, najde jen holou planinu. Nebyl by to první ani poslední případ. Sám se ve válce účastnil mnoha takových zvěrstev. Viděl shořet až příliš mnoho stavení na to, aby věřil tomu, že zrovna ta jeho vesnice bude bez poskvrnky. Každý den války se modlil k Panně Marii o to, aby byl jeho otec v pořádku a on se jednoho dne mohl vrátit domů. První část domluvy byla vyslyšena. Otázkou jen zůstávalo, jestli ho doma přivítá otec. Na nebi jasně planuly hvězdy,

ohně dohořival a on klečel a modlil se za zázrak. Za zázrak, že se zítra s otcem opět setká.

Kapitola 2.

Objevili ho před polednem. Tělo mrtvého vojáka. Lépe řečeno to, co z něj zbylo, leželo v korytě potoka. Hans vedle něj poklekl a pokřížoval se.

„Myslíte, že byl náš?“

„A jak to máme vědět? Podívej se na něj. Zbyl mu jen zrezivělý kyrys.“

Hans zakroutil hlavou. Věděl jedno. Takhle voják skončit nemá.

„Pohřbíme ho.“

Matěj se nervózně podrbal za uchem. Tahle představa se mu vůbec nelíbila.

„A co když je to Švéd? Nebudu se namáhat pro nějakého psa.“

Hans se zvedl a došel k příteli. Jednou dobře mířenou ranou do obličeje ho srazil k zemi. Vyděšený Matěj nevěděl, co se to děje. Hans ho chytil za klopu jeho kabátce, a dotáhl ho ke kostře neznámého muže.

„I ty jsi takhle mohl skončit. Nepamatuješ, jak jsem ti zachránil život, když nás tehdy přepadli ze zálohy sedláci? Nepamatuješ? Okrádal jsi zrovna toho starce o jeho boty v jeho vlastní chalupě. A kdo pro tebe došel a prosekal nám cestu ven? Já! A já ti teď přikazuji vykopat tomu muži hrob!“

Matěj cítil, jak červená studem. Hans měl pravdu. Nikdy mu to nepřišlo, ale až nyní v sobě ucítil stud za to, jak se poslední roky choval. Vybavil si tvář toho starce, kterému ukradl boty, i mrtvé sedláky, které Hans zabil, když se pro něj vrátil. Poprvé se styděl za to, že z něj válka udělala zvíře bez citu.

„Já... Já ale nemám lopatu.“

„Máš ruce. Tak začni.“

Matěj hloubil vedle potoka jámu, zatímco Kryštof s Hansem vyráběli prostý kříž z klacků.

„Nemusel jsi na něj být tak krutý.“

„Krutý? Tohle slovo neznám. Neznáme ho nikdo, Kryštofe. Říkal nám snad velitel, že jsme krutí, když nás posílal zabíjet Švédy? Ne. Krutost se do nás tak vžila, že jsme si ji nemuseli připomínat. Musíme si na ni ale nyní zvykat.“

Kryštof souhlasně pokýval hlavou. Budou vůbec ještě někdy schopní zapomenout?

Kostru i se zrezivělým brněním uložili do hrobu a zasypali ji. Pak hrob obložili kameny a zarazili do země prostý kříž. Nikdo z nich se nemodlil. Alespoň ne nahlas. Pak se omyli v potoce a vyrazili na cestu.

Podle Kryštofa už museli být někde u Tachova. Už jen kousek a bude zase doma. Šli vedle sebe, užívali si jarního slunce a hlad zaháněli žvýkáním trávy, jak se tomu naučili v armádě. Kopcovitá krajina plná lesů jim nabízela mnoho potravy, ale nechtěli se zdržovat lovem. Do večera chtěli dorazit do Jamné. Jak jim Kryštof řekl, otec je stejně určitě bohatě přivítá. Všichni se těšili na vyhrátou chalupu, medovinu a teplou večeři.

Bylo už odpoledne, když se setkali s oním kupcem. Zprvu je považoval za bandity a div na ně nevytáhl pistoli. Kdo by se mu také divil. Tři muži ve špinavých a roztrhaných kabátcích s meči u pasu. Ten největší a nejstarší z nich měl dokonce přes rameno přehozenou arkebuzu, ale když se mu Kryštof představil a podrobně mu popsal svou rodnou vesnici, kupec získal trochu důvěry. Na druhou stranu věděl, že kdyby ti tři byli opravdu bandité, už by ho zabili dávno a rozhodně by nešli po cestě.

Usadil se s muži vedle cesty a nabídl jim chléb se sýrem. S úsměvem pozoroval, jak se do jídla lačně pustili.

„Tak ty říkáš, že jsi z Jamné. No, ráno jsem přes ni šel. Správnou cestou jdete, ne že ne, ale být vámi, tak nejdu po cestě. Přeci jen, pořád vypadáte jako vojáci a lidé by si to mohli špatně vyložit.“

Až nyní si vlastně uvědomili, že i přestože je mír, jsou stále ozbrojení. Měli stále své dýky, meče, pistole a Hans si sebou na rameni ještě pořád nesl svou arkebuzu.

„A co válka. Bylo to tady zlé?“

Kupec, který se jim nepředstavil a evidentně to ani neměl v plánu, si změřil Kryštofa pohledem.

„Zlé? Slabé slovo. Čtyřikrát za celou válku sem přitáhli Švédi a nenechali kámen na kameni. Tachov je tak poničený, že ještě rok po válce to v něm vypadá jako po boji a stále není opravený. Planá to také zle odnesla. Ano. Hodně dobrých lidí zemřelo.“

„A Jamná? Stojí neporušená?“

„Nikdo nezůstal bez obětí. Každá ves přišla o mnohé.“

Kryštof se ho vyptával na jeho otce, ale kupec neměl o něm žádné ponětí. Nemohl si přeci pamatovat každého sedláka, který kdy od něj něco koupil. Chvilí spolu ještě poseděli a pak šel každý svou cestou. Nebe se mírně zatáhlo a začalo mrholit.

Kryštofovi se rozbušilo srdce, když vyšlápli kopec a dole v údolí pod sebou uviděl Jamnou. Už ho nemohlo nic zadržet. Jeho přátelé měli co dělat, aby ho doběhli. Utíkal jako smyslu zbavený. Byl doma. Dokázal to! Přežil peklo, aby se znovu dostal domů. Nyní si připadal jako tehdy, když to tady viděl naposledy. Z dálky poznával každou chalupu, každý dub u cesty. Kapličku, která stála u cesty. Byl doma.

Jejich chalupa stála na konci vesnice. Byla to nejvýše položená usedlost ve vesnici a patřilo k ní pole. Jeho otec byl váženým sedlákem a jejich úroda patřila vždy mezi ty největší a nejlepší. I jejich slovutný ze Švamberka to věděl a jeho otce si vážil. Daně platil včas a ve vesnici platil za autoritu.

Když před ni přišel, pochopil, že se zde stalo něco zlého. Dřevěný plot byl povalený a chalupa vypadala opuštěně. Střecha na mnoha místech děravá, okna vysklená. Kryštof instinktivně tasil dýku a pomalu kráčel ke dveřím. Matěj šel za ním a Hans zůstal na zahradě. Opatrně otevřel dveře. Ucítil vlhkost a zatuchlinu. Nevítalo ho nic, než jen prázdnota a zima. Nábytek, lépe řečeno stůl a dvě židle, zůstaly přesně stát tak, jak si pamatoval, že stávaly. Všude byl prach a špína. Spižírna prázdná. V ložnici našli jen holou postel. Na zemi bylo vyhaslé ohniště. Truhlice, kdysi krásně malované a zdobené, někdo spálil. Po jeho otci tady nebylo ani památky. Do domu vstoupil Hans.

„Venku jsem něco našel. Pojdte se podívat.“

Na zahradě stál velký ořech. Kryštof si pamatoval, jak mu otec vždy povídal, že ho vysazoval ještě jeho děda. Pod stromem, mezi popadaným listím, stál kříž z prken. Na kříži bylo vyryté jméno Georg Ulrich. Tady spočinul jeho otec. Kryštof si klekl k hrobu a začal usedavě plakat. Hans poklepal Matěje a ten pochopil. Oba se vzdálili a Kryštof měl pocit, jako by to všechno bylo zbytečné. Všechno to bylo zbytečné. Nedokázal zastavit slzy a nechal se pohltit smutkem nad ztrátou otce.

Kapitola 3.

Venku mrholilo. Seděli v ložnici na zemi. Hans donesl z lesa dřevo a rozdělal oheň, který je příjemně hřál. Kryštof bez zájmu hleděl do plamenů. Nálada a radost z domova ho již dávno opustila. Tak přeci jen zůstal na světě sám. Matěje poslali na výzvědy. Bylo dobré zjistit, jestli ve vesnici alespoň někdo rádění Švédů přežil a případně se dozvěděli, jak to bylo se skonek Kryštofova otce.

„Nebudeme přeci smutnit, Kryštofe. Alespoň my jsme přežili. Začít se dá vždy znova.“

„Já vím, Hansi. Ale víš, jak to je. Sám jsi ztratil otce i matku.“

„No to ano, ale byl jsem ještě dítě. No tak. Vzmuž se! Tvůj otec má určitě radost, tam nahoře, že jsi se vrátil domů.“

Domov. Takhle si ho opravdu nepředstavoval. Asi si vše moc zkrášloval.

Uslyšeli kroky. Hans okamžitě začal lovit ve svých věcech pistoli, ale nebylo třeba. Do místnosti vstoupil Matěj se zájicem v ruce. Byl celý udýchaný a mokrý.

„Kryštofe. Někoho jsem ti přivedl, ale nechce dovnitř. Bojí se, že prý bychom ho zamordovali.“

Kryštof se zvedl a šel ven. Na zápraží stála známá tvář z minulosti. Rychtář Bělina. Když ho viděl naposledy, měl velký břich a hustý

černý knír. Břicho mu zmizelo hladem a strádáním a knír byl nyní prošedivělý.

„Bělino. Pamatujete si mě? Jsem Kryštof. Syn sedláka Georga.“

Muž si ho měřil pohledem a vypadal zmateně. Kryštof pochopil.

„Copak vy si nepamatujete, jak jsem vám chodil krást hrušky? Jednou jste mě chytil a hodil do kopřiv.“

V mužových vyhaslých očích se najednou objevila jiskra.

„Proboha, jsi to ty, chlapče. Nikdo nečekal, že se z té války vrátíš. Jsi jediný ze všech, kdo se vrátil domů.“

Kryštofa zamrazilo. Pamatoval si moc dobře, kolik jeho přátel bylo s ním odvedeno. Rovných osmnáct.

„A kde jsou všichni lidé ze vsi? Nikoho jsme zatím nepotkali. Cožpak tu nikdo nezbyl?“

Bělina si otřel čelo a pokřižoval se.

„Pojď se mnou, chlapče. Musím ti něco ukázat.“

Bělina odvedl Kryštofa za vesnici. Na cestě k Lestkovu stála boží muka a vedle nich na poli dřevěný kříž.

„Sem jsme pohřbili vše, co z nich zbylo. Švédská hlídka nás vzala útokem. Bylo to loni na podzim. Válka už snad tou dobou měla být skončená, ale jim to nešlo vysvětlit. Pobili všechny, kteří byli zrovna ve vsi. A ti, co měli štěstí, že utekli, teď žijí v Lestkově. Prý je tahle ves prokletá.“

„A můj otec?“

„Toho dostali taky. Našel jsem ho na zápraží vašeho domu. Jak ti ho jen domlátili. To já ho u vás pohřbil pod ořechem.“

Kryštof se nad hromadným hrobem pokřižoval a odvrátil pohled do polí.

„A co bude s tebou, chlapče? Vrátiš se do světa?“

„Nevrátím. Jsem tady doma. Uсадím se tam, kde mám, a budu hospodařit.“

„A ti dva s tebou?“

„Ti mi pomohou.“

Bělina poplácal Kryštofa po rameni a dal se na cestu k Lestkovu. Po pár krocích se zastavil a otočil se za Kryštofem.

„Až budete opravovat chalupu, můžete použít cokoliv, co najdete v okolních chalupách. Moc tam toho nezbylo, ale vám se bude teď hodit všechno.“

Muži si zamávali a každý se vydal opačnou cestou k domovu.

„Takže budeme přeci jen hospodařit?“

Hans se zakousl do zaječího boku a tuk mu stékal po bradě.

„Ano. Můžeme si vzít cokoliv, co najdeme. To bude práce Matěje. Všichni přeci víme, jaký je to chmaták.“

Matěj odhodil kost, kterou zrovna ohlodával, a vyskočil na nohy.

„Chmaták? Jak vám bylo dobré, když vám tenhle chmaták sháněl proviant na pochodu. Kdo ti, Kryštofe, sehnal boty, když ti je ukradli, jak jsme se tehdy opili v ležení před Norimberkem, no?“

Kryštof pokynul Matějovi, aby si sedl zpátky na své místo.

„Víš, jak jsem to myslel, Matěji. Jsi lepší hledač proviantu, nežli chasník. Hans dá zítra do pořádku plot a pustí se do opravy střechy.“

Musíme dát nejprve dohromady chalupu, až pak můžeme řešit hospodářství.“

Jeho druzi souhlasně kývali hlavami. Byla to svatá pravda. Jak mají mít chuť k práci, když je čeká večer jen nevytopená chalupa?

„Ale co jídlo, Kryštofe? Potřebujeme nějaké zásoby. Nemůžeme žít jen z toho, co ulovíme.“

„Zítřka se, Hansi, vydám do Lestkova. Lidé tam byli sice vždycky lakomí, ale na peníze vždy slyšeli. A těch mi máme na rozdíl od nich dost.“

Všichni se zasmáli a pustili se do zbytku zajíce. Byla to krutá pravda. Vypadali sice jako trhání, ale jestli jim válka něco přinesla, tak to byly peníze. Nebyli sice úplní boháči, ale jejich měšce byly rozhodně nadutější než kohokoliv v okolí. Válka je peklo, ale mír... Ten vás jednou semele.

Spali v ložnici na zemi. Kryštof nemohl usnout. Neustále si představoval, jak opraví svůj rodný dům a konečně se usadí. Nechtěl, aby byl zapomenut odkaz jeho otce. Hans se převaloval ze strany na stranu. Patrně zase bojoval. Kryštof věděl o jeho nočních můrách. Měli je všichni. Půl života museli dělat ty nejhorší věci a viděli takové, jako by se dostali do pekla. Spokojeně a klidně spal jen Matěj. Kryštof mu jeho mládí záviděl. Má všechno teprve před sebou. Už ani nemluvil o tom, že by se vrátil domů do Písku. Chtěl tu být s nimi a začít znova. Proč ne. Každý má přeci právo někde začít znova. Kryštof přihodil do ohně pár větví a otočil se na druhý bok. Musí se pořádně vyspat. Zítřka je čeká náročný den.

Kapitola 4.

V lestkovském kostele svatého Prokopa bylo plno. Byla neděle, čas bohoslužeb. Všichni přítomní poslouchali kázání svého faráře. Zrovna jim povídal příběh o Ježíši Kristu, a připravoval své ovečky na nadcházející Velikonoce.

Farář Kašpar Haas, sloužil v Lestkově již sedm dlouhých let. Lidé ho měli rádi a respektovali ho, jako autoritu. Byl to on, kdo jim dával duchovní i morální útěchu, během posledních válečných let. To on, vysoký, vyhublý padesátník s velkou hnědou pihou na levé tváři. Byl to on, kdo prosil Pána Boha, aby se švédské vojsko vyhnulo Lestkovu, a opravdu se žádný švédský voják nikdy nedostal do jejich obce. Byl jejich spasitelem a zachráncem.

Farář odříkal mši, a přišel čas na požehnání. První řada se zvedla a poslušně si poklekla před oltář. Farář postupně přistoupil před každého, pokřičoval se, odříkal: „Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam tuam in vitam aeternam Amen.“ Pak vložil danému do úst svatou hostii. Vše dělal jednotvárně, nespíchal. Všechny obličejy znal, ale pak před ním poklekl neznámý muž v obnošeném modrém kabátě. Mohlo mu být kolem čtyřicítky. Byl hladce oholený, měl hnědé vlasy až po ramena, a z jeho pohledu byla znát únava. I jemu požehnal.

Skončila mše, farář odešel do zákristie, a lidé se rozešli do svých domovů. V zákristii čekal rychtář Bělina s oním tajemným mužem. Oba se uklonili.

„Pane faráři. Rád bych vám představil Kryštofa Ulricha z Jamné.“

Farář muži podal ruku.

„Z Jamné? Tam přeci nikdo nezůstal a ani jsem vás nikdy neviděl na mši svaté.“

„Pane faráři, Kryštof byl jako mladík odveden do císařské armády. Přes dvacet let byl pryč.“

„Ach tak. Slyšel jsem, co se stalo vašemu otci. Přijměte mou upřímnou soustrast.“

„Děkuji, otče, jsem zde ale kvůli jiné věci.“

„Ano? Tak povídejte.“

„Doslechl jsem se tady od pana rychtáře, že zde v kostele přechováváte veškerou úrodu a zásoby.“

„Ano, to je pravda, ale nic nepřechovávám, ale schovávám. To víte. Ani protestant by nenapadl kostel. Co byste potřeboval?“

„Víte, se dvěma kamarády z války jsme se rozhodli usadit se na statku mého otce a hodláme začít hospodařit, ale potřebujeme nakoupit nějaké zásoby do začátku.“

„Ale velmi rádi vám prodáme, co jen bude třeba. Záleží ale, jestli máte čím platit.“

Kryštof zpod kabátu vytáhl plný měšec a ukázal ho faráři. Ten se pokřižoval a přijal ho.

„Za tyto vaše dary budeme moci konečně opravit náš kostel. Víte, doba je zlá. Před dvěma lety jsme museli nechat část kostela strhnout,

neb hrozilo jeho zřícení. Máte nějaký seznam toho, co budete potřebovat?“

„Pane faráři, já to s panem Kryštofem již dořeším, nebojte se.“

„V pořádku, Běline. Jsem rád, že alespoň někdo tu válku přežil ve zdraví.“

Kryštof s rychtářem Bělinou se již měli k odchodu, ale najednou je farář zastavil.

„Jen ještě jedna otázka, pane Kryštofe. Jakého jste vyznání?“

„Katolického, pane faráři.“

„Ano, to vím, ale vaši přátelé.“

„Všichni jsme dobří katolíci, kteří bojovali za věc svatou a císaře Ferdinanda pane.“

Farář se pousmál a požehnal odcházejícím mužům. Když odešli, uložil měšec do truhly. Bylo mu jasné, kde k těm penězům přišli, ale válka je už taková. Nyní peníze poslouží k dobré věci. A jestli je pravda, co Kryštof říkal, nebude od věci, pokud budou mít v Jamné dobré katolíky.

Hans opravoval střechu. Práce mu šla od ruky. Byl sice veteránem mnoha bitev, ale stejně tak, jako zabíjení nepřátel, ovládal práci se sekyrou a dřevem. Vždyť to byli vždy sami vojáci, kdo stavěl v poli přístřeší. Veškerou práci si museli zastat sami. Nemrholilo a na nebi vysvitlo slunce. Slabě hrálo a Hans měl hned dobrou náladu. Matěj rachotil po vsi a přinášel vše, co bylo třeba. Nosil vše, co našel.

„Ještě se půjdu podívat do chalup směrem Na Kořen, třeba i ty budou vybydlené.“

„Ale co když nebudou? Raději se ozbroj.“

Matěj se svému příteli na střeše jen vysmál.

„Hansi, Hansi. Válka už skončila, tak na co zbraně?“

Hans chtěl svého mladého přítele napomenout, ale ten už se vzdaloval a tak by ho stejně neslyšel. Ach to mládí. Mír sice již nastal, ale lidí, kteří to stále nepochopili, je až příliš.

Po poledni se vrátil Kryštof. Nesl pytel mouky, kus slaniny, v uzlíku zabalený sýr a velký pecen chleba. Jako přídatek nesl láhev medoviny. Hans se opláchl ve studánce, která byla na zahradě, a oblékl si suchou košili. Jeho tělo zdobila nejedna jizva z těch desítek bitev, co měl za sebou.

„Neseš něco?“

„Mám toho spoustu.“

Posadili se na zápraží a dali se do jídla. Hans ocenil zejména dobrou medovinu.

„Dobře jsi pořídil. Víc než pravda. Taky jsem se činil. Střecha je opravená.“

„Dobře jsem pořídil, a hodně také v Lestkově zjistil. Kde je Matěj?“

„Ten? Je na lovu. Tak co jsi zjistil?“

„Zjistil jsem, že máme v Lestkově dveře otevřené. Farář velmi ochotně přijal náš dar a nyní jsme před všemi bráni, jako ti dobří a hodní katolíci, kteří se po návratu z kruté války rozhodli usadit, a zvelebovat náš krásný kraj.“

„Hezké. Takže jsme určitě rovnou dostali na krk daně.“

„Ano, i to jsem se od rychtáře dozvěděl. Ale to přijde na řadu až tady budou žně. Hlavní zpráva je ale ta, že veškeré polnosti za

chalupou jsou stále oficiálně mé, protože jsem jediný dědic mého zesnulého otce.“

„A dál?“

„Dál? Matěj se bude muset začít krotit, protože se Jamná bude osidlovat lidmi z okolí kolem Tachova, které Švédí vypálili.“

„Co to je za hloupost? Proč si je nenechají v Tachově?„

„Proč? Protože ten sotva uživí sám sebe. Dost to schytil od Švédů a tachovský pán Husman z Namedy je prý ras.“

Hans se zhluboka napil medoviny a podal láhev svému příteli.

„Tak ti mám, Kryštofe, pocit, že nás čekají veselé časy.“

Matěj se procházel po poli a pozoroval okolí. Tento kraj nebyl vůbec podobný jeho rodnému píseckému. V celém okolí Jamné našel jen jeden malý rybník. Nikde žádná řeka. Jen lesy, byly plné potoků. Lesy tu byly hustší a kraj kopcovitý. Co teď dělá asi jeho matka. Žije ještě vůbec? Ze snění ho vyrušilo zabučení krávy, která se pásla za pruhem křovisek. Pomalu se k ní došoural, aby zjistil, že tam není sama. Krávy tam byly čtyři. Podle jejich plných vemen poznal, že nemůžou patřit nikomu z okolí. Dobrý hospodář by takhle nemrhal mlékem. Utrhl kus mokré trávy a opatrně šel za tou největší krávou. Věděl moc dobře, že skot, který žije ve stádech, má vždy jednu dominantní, podle které se orientují ty zbylé. Pokud se mu podaří zajistit zrovna tu, tak se zbylé tři přidají za nimi. Jak se blížil, všechny krávy začali hlasitě bučet. Šel pomalu, nedělal žádné prudké pohyby, nespěchal.

„Nechci vám ublížit. Jsem přítel. No tak...“

Bylo to poprvé, co se o podobný kousek snažil. Doma v Písku ke kravám opravdu nikdy nepřišel a ve válce také ne. Tuhle práci zastávali ti, kteří byli z domova zvyklí. Přišel ke krávě. Koukala na něj svýma velkýma očima. Koukal se jí do nich.

„Neublížím ti. Slibuji.“

Opatrně k ní přišel a nastavil jí ruku s trávou. Kráva chvíli váhala, ale pak si od něj vzala. Matěj se smál. Získal si její důvěru. Poplácal ji po hlavě. Ukázal ji svou lidskou tvář a ona mu uvěřila. Z našeho pohledu nepochopitelný důvod k radosti, ale pro Matěje to byl velký okamžik.

Hans a Kryštof nevycházel z úžasu, když jejich mladý přítel přivedl na jejich statek toto drobné stádo.

„Komu jsi je ukradl, ty písle?“

„Tsss... Našel jsem je na poli. Podívejte na jejich vemena. Komu bych je asi ukradl?“

Kryštof si krávy prohlédl. Matěj měl pravdu.

„Výborně. Budeme mít mléko a třeba se naučíme dělat i sýr.“

„Na mě zapomeňte. Já jsem přišel sedlačit. Na tohle si, pánové, seženete nějakou služtičku, nebo si to dělejte sami.“

Hans svá slova myslel vážně. Zvedl se, vzal sekeru a šel spravovat plot. Kryštof se jen pousmál. Dojit krávu pro něj nebylo nic nového. Když ještě žil jeho otec, tak to byla výhradně jeho práce. Neměl tedy problém všechny krávy podojit. Matěj byl učenlivý, a proto se pozorně díval, co a jak jeho přítel dělá. Nikdy totiž nevěděl, kdy bude muset svého přítele zastat.

Kapitola 5.

Dny na statku ubíhaly jako voda. Práce totiž bylo až nad hlavu. Všichni tři pracovali od rána do večera, a to pak vždy byli rádi, když se stihli rychle najíst a pak jít spát.

Peníze byly opravdu magické, protože se jim díky nim povedlo vyhandlovat z obyvatel Lestkova vše potřebné. Uběhli dva týdny a jejich statek konečně vypadal tak, jak má udržovaný statek vypadat. Vše bylo opravené, nové, konečně nespali na zemi jako psi, ale v opravdových postelích s opravdovými peřinami a nemuseli se za sebe stydět. Bydlení bylo zajištěno, ale otázkou číslo jedna nyní bylo samotné hospodaření. Z jabloní a třešní, které rostly na zahradě, nebudou mít v létě žádné živobytí, a čtyři krávy jim opravdu nevystačí. Jejich mléko jim stačilo sotva pro ně, natož, aby ho mohli prodávat. Museli zasít pole, ale v tom byl problém. Nikdo neměl obilí na prodej. Každý byl rád za to, co měl doma, aby mohl zasít. I kdyby platili zlatem, tak by nikdo nic neprodal.

Byla středa dopoledne. Matěj se chystal do lesa na lov a Hans vyřezával nové koryto pro dobytek. Kryštof seděl na lavičce před chalupou a vyměňoval kolíky v hrábích, když si všiml muže zabaleného do zeleného kabátu s velkým rancem na zádech, jak si to míří k jejich chalupě.

„Příjemné to shledání, že?“

Kryštofovi chvíli trvalo, než muže poznal, ale pak mu to došlo. Byl to potulný obchodník, kterého potkali cestou z Německa.

„I pro nás. Tak jak jdou obchody?“

„Stěžoval bych si, kdybych mohl, ale já si dovedu obstarat vše v každé době.“

Podali si ruce a obchodník si sedl vedle Kryštofa na lavičku.

„Vidím, že jste se zabydleli. Daří se vám?“

„Dařilo by se, kdyby bylo co pěstovat.“

Přisedl si k nim Hans a přinesl chleba s tvarohem a džbán vody.

„Rádi byste pěstovali, něco konkrétního, pánové?“

„Obilí. Jakékoliv. Jinak nebudeme mít z čeho platit daně natož si něco vydělat.“

Obchodník si namazal chleba tvarohem a zadíval se na Hanse.

„Obilí má dnes cenu zlata. Máte zlato?“

„Pokud bude obilí, bude i zlato.“

Obchodník se s plnou pusou zasmál a poplácal Hanse po zádech.

„Dejte mi zlato a bude i obilí.“

Hans se podíval po Kryštofovi, a ten souhlasně pokýval hlavou. Hans se zvedl a šel do chalupy. Obchodník se za ním zvědavě podíval.

„Máte snad doma schovaný poklad, nebo mě váš přítel hodlá zabít?“

„A jakou byste raději alternativu?“

Obchodník se zvedl a odhrnul kabát. Za páskem měl nabitou pistoli.

„Jsem připraven na obě alternativy.“

Hans se vrátil a rozevřel dlaň. Byla plná zlatých mincí. Obchodník přestal jíst a jednu minci si vzal. Prohlédl si ji a zkušeně minci zkoušel.

„Je tohle dostatečné zlato?“

„Dukáty Albrechta z Valdštejna. Zajímalo by mě, kde jste k nim přišli, protože se prakticky vůbec nepoužívali.“

Hans mu minci vzal a i s ostatními je uložil do váčku, který mu visel na pásku.

„Řekl bych vám to, ale ten, od koho jsem je získal, nebyl moc výmluvný.“

„Chápu.“

Nyní se zvedl i Kryštof.

„Tak co. Jste schopný nám obstarat vše potřebné k osivu?“

„Za tohle? Za tohle vám seženu, cokoliv si budete přát.“

Obchodník od nich odcházel s úsměvem. Dostal pět zlatých dukátů. Oznámil jim, ať ho v neděli čekají. Hans s Kryštofem vypadali spokojeně.

„Věříš mu?“

„Jemu? Zajisté. V neděli ho tady máme.“

„Kde bereš tu jistotu, Kryštofe? S tím, co dostal, si může v dnešní době pořídit i chalupu. A co když ho cestou někdo přepadne?“

„Jeho? Nemožné. Zná kraj jako svoje boty, a přesvědčil mě o tom, že se o sebe dokáže postarat. A neboj. On přijde, protože ví, že když přinese obilí, dostane dvakrát tolik.“

Každým dnem přicházeli do Jamné nový osadníci. Od pohledu byli zvláštní. Alespoň Kryštof si to myslel. Ti, co přišli mezi prvními, se postarali o to, aby si zabrali ty nejlepší chalupy a hned si zjišťovali,

které polnosti k nim náleží. Kryštof jim nerozuměl. Místo aby byli rádi za novou příležitost v životě, tak se starali jen o peníze. Evidentně žádné ani neměli, vypadali spíše jako velká tlupa kočovníků, než jako budoucí sedláci.

K jejich chalupě se moc nepřibližovali. Alespoň ne poté, co spatřili Hanse, jak si čistí na lavici před domem arkebuzu. Udělal to schválně. Bylo to jasně promyšlené gesto ve stylu: Tohle je moje, tak táhněte. I přesto se ale, čas od času do jejich stavení přišourala nějaká žena, která od nich žadonila kus chleba, nebo trochu mléka pro děti. Většinou jim něco málo dali, ale zase ne tolik, aby si na to příliš nezvykali. Jestli, o něco nestáli tak o to, aby živilí celou vesnici.

Obchodník svůj slib dodržel. Nepřišel sice až v neděli, ale už v pátek. Na zádech nesl objemný pytel a hodil jim ho k nohám. Kryštof pytel otevřel a oči se mu rozzářily radostí.

„Ječmen?“

„Ale kdeže. Pšenice. Poctivá a pravá. Je jí plný pytel. A mimochodem, už se dělá hezky. Měli byste už začít sít.“

Hans otevřel měšec a dal obchodníkovi deset dukátů. Bylo to více, než obchodník čekal. Chtěl si vzít jen půlku, ale Hans mu zavřel pěst s celým obnosem.

„Udělal jste toho pro nás dost. Jsou vaše.“

Obchodník se pousmál a schoval si peníze do kapsy. Pak otevřel brašnu a vytáhl láhev zapečetěnou voskem.

„Tohle víno je na mě. Je čas slavit. A pro příště. Jmenuji se Andreas.“

Ti čtyři seděli doma u stolu. V kamnech příjemně hrálo a víno bylo znamenité. Venku už byla tma a tak už nebylo, co dělat. Andreas, jejich nový přítel a zprostředkovatel informací z okolí jim ochotně vyprávěl, co se kde, zrovna děje.

„Čechy, čekají veliké změny. Věřte mi. Kdo není katolík, ten to bude mít teď těžké.“

„Copak už všichni nepřešli na správnou víru?“

„Kdepak, Hansi. Bude to znít hloupě a vychloubavě, ale v tomto kraji je ještě pořád dost protestantů, kteří odmítají přijmout, jak ty říkáš, správnou víru.“

Hans si nalil víno. Bylo opravdu dobré. Stejně sladké pil naposledy před lety v Itálii. Ach Itálie. To byly vzpomínky...

„Jen tady v Lestkově vím minimálně o deseti lidech, kteří jen předstírají, že jsou katolíci.“

„A kdo to je? Pověz nám to.“

Kryštof je přerušil a také si dolil vína.

„Nic nám neříkej. Jsou věci, které je lepší nevědět. Co Tachov. Už ho konečně opravili?“

„Ale kdepak. Ten? Bude potřeba hodně let, než bude zase takový, jakým býval. Hradby jsou poničené, spousta budov vypálená, a co je nejhorší, tak není, kdo by to opravil. Ti, co za to stáli, padli při obléhání města a ten zbytek je vůbec rád, že je rád.“

„A kde jsi vůbec sehnal tu pšenici?“

Andreas se otočil ke kamnům, kde seděl Matěj. Na klíně měl černou kočku, kterou si před pár dny přinesl domů. Pojmenoval ji Murka a staral se o ni s nebývalou péčí.

„To bys chtěl vědět, že? No bohužel vám to nepovím. Ani nesmím. Ten, od koho ji mám, mi zakázal, abych vám řekl, kde k ní přišel. Má strach, že se zpráva roznese a lidé by mu utrhali ruce. Ale nebojte se. Byla to poctivá koupě. Nikoho jsem neokradl.“

I kdyby ji ukradl, jim by to bylo jedno. Měli co zasít a to bylo to, o co jim teď šlo především.

Kapitola 6.

Farář Haas, si nechal zavolat rychtáře Bělinu k sobě na faru. Fara v Lestkově byl malý domek, nedaleko kostela. Původní velká fara, byla též stržena před dvěma lety. Proto musel farář přijmout toto provizorium. Posluhovačka mu k obědu připravila jelito a chlebové placky. Farář se pomodlil a dal se do jídla. Brzy byl však vyrušen očekávanou návštěvou. Rychtář Bělina nechtěl faráře rušit u oběda, ale farář ho zastavil v odchodu a pokynul mu, aby si přisedl. Posluhovačka oběma přinesla po džbánu piva.

„Víte, proč jsem si vás zavolal, rychtáři?“

„To opravdu nevím, pane faráři.“

„Víte, dnes byla mše.“

„Ano pane, jako každou neděli. Vždyť jste mě viděl.“

„Ano, vás jsem viděl, ale neviděl jsem naše tři nešťastníky z Jamné. Vždyť z Jamné přišlo celé procesí, tak proč zrovna oni ne?“

„Víte, pane faráři... Oni dnes nepřišli, protože osévají pole.“

Farář se zakousl do jelita, a pak ho odložil na cínový talíř. Otřel si ruce do ubrousku a zapil jídlo pivem.

„Oni už sejí?“

„Ano, pane faráři. Začali už včera.“

„A prozradíte mi, kde vzali osev? Pokud vím, tak my jsme jim nic neprodávali a ani nikdo ze vsi. Veškerý osev je uložený tady na faře.“